

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem Ing. Mgr. Martinem Jakubem Brusem ve věci

žalobkyně: A. Š., narozena X
bytem X

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 1292/25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované č. j. X ze dne 27. 5. 2025

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. j. X ze dne 27. 5. 2025 **se zrušuje** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Rozhodnutím ze dne 21. 2. 2025 žalovaná zamítla žádost žalobkyně o invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). Námitky žalobkyně proti uvedenému rozhodnutí žalovaná zamítla rozhodnutím ze dne 27. 5. 2025, které je předmětem soudního přezkumu v této věci.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

Žaloba

2. V žalobě žalobkyně namítala, že provedené zhodnocení jejího zdravotního stavu bylo nedostatečné. Zdůraznila, že rozhodující příčinou jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu jsou dlouhodobé psychické potíže, které jí výrazně brání v zapojení do běžného pracovního života. Podotkla, že je vedeno řízení o omezení její svéprávnosti, neboť není sama schopna se rozumně rozhodovat, není schopna samostatného života ani zapojení do pracovního života. Potřebnou pomoc a asistenci jí zajišťuje sociální pracovnice Magistrátu města Ústí nad Labem.
3. Žalobkyně popsala, že je od dětství v péči psychologů a psychiatrů. Několik lékařů se podle žalobkyně vyjádřilo, že není zařaditelná do pracovního procesu, má nedostatečnou pozornost, silné úzkosti, sociální fóbii, poruchy nálad a mentální postižení. Konstatovala, že s obtížemi absolvovala klasickou základní školu a vyučila se na cukrářku. Nepodařilo se jí však v tomto oboru pracovat. Bez pomoci a dohledu sociální pracovnice se žalobkyni nepodařilo ani být uchazečem o zaměstnání a plnit s tím spojené povinnosti. Žalobkyně uvedla, že by se ráda pracovně uplatnila na chráněném pracovním trhu, což ovšem není možné bez uznané invalidity.
4. Podle žalobkyně porušila žalovaná zásady správního řízení podle § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále jen „správní řád“). Nezjistila totiž stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti a nedostatečně vyhodnotila zdravotní stav žalobkyně. Namítala, že obě posudková zhodnocení proběhla bez její přítomnosti. Žalovaná podle žalobkyně nedostatečně vyhodnotila charakter a intenzitu jejího duševního onemocnění, a to v rozporu s kapitolou V přílohy k vyhlášce Ministerstva práce a sociálních věcí č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity, (dále jen „vyhláška o posuzování invalidity“). Dodala, že při poruchách depresivního či úzkostného spektra se běžně stanovuje pokles pracovní schopnosti 30 až 50 %.
5. Žalobkyně navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

Vyjádření žalované k žalobě

6. Žalovaná ve svém vyjádření poukázala na posudek o invaliditě ze dne 23. 4. 2025, podle kterého poklesla pracovní schopnost žalobkyně jen o 30 %. Tento posudek považovala žalovaná za úplný, celistvý a přesvědčivý. Vzhledem ke zjištěnému skutkovému stavu žalovaná na svém rozhodnutí trvala. S ohledem na námitky žalobkyně pak žalovaná navrhla, aby zdravotní stav žalobkyně posoudila Posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí.

Posouzení věci soudem

7. Soud o žalobě rozhodl bez jednání, neboť byly splněny podmínky § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.“). Žalobkyně ani žalovaná totiž nesdělily soudu svůj nesouhlas s tímto postupem, ačkoli byly v přípisu ze dne 10. 2. 2026 výslovně poučeny, že nevyjádří-li se ve lhůtě dvou týdnů od doručení přípisu, má se za to, že souhlas s rozhodnutím bez jednání byl udělen. Soud zároveň rozhodoval jen na základě listinných důkazů, k nimž měli účastníci možnost se vyjádřit.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

8. Z obsahu předloženého správního spisu soud zjistil, že žalobkyně dne 10. 12. 2024 požádala o invalidní důchod. Žalovaná si proto vyžádala zpracování posudku o invaliditě žalobkyně. Posudkový lékař MUDr. P. O., CSc., v posudku ze dne 18. 2. 2025 vyslovil, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti žalobkyně je zdravotní postižení uvedené v kapitole V, položce 8a přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. Míra poklesu pracovní schopnosti žalobkyně činila 20 % s tím, že se ve smyslu § 3 a § 4 vyhlášky o posuzování invalidity nemění. Na základě tohoto posudku vydala žalovaná dne 21. 2. 2025 rozhodnutí, jímž žádost žalobkyně zamítla. V odůvodnění uvedla, že pracovní schopnost žalobkyně poklesla pouze o 20 %, avšak pojištěnec je invalidní, jestliže pokles jeho pracovní schopnosti činí nejméně 35 %.
9. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně námitky ze dne 28. 2. 2025. Žalovaná si v řízení o námitkách vyžádala nový posudek o invaliditě žalobkyně. Posudková lékařka MUDr. D. K. v posudku ze dne 23. 4. 2025 uvedla, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti žalobkyně je zdravotní postižení uvedené v kapitole V, položce 8b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. Posudková lékařka stanovila míru poklesu pracovní schopnosti na 30 %. Na základě tohoto nového posudku vydala žalovaná žalobou napadené rozhodnutí ze dne 27. 5. 2025, jímž námitky žalobkyně zamítla a své rozhodnutí ze dne 21. 2. 2025 potvrdila.
10. Soud na rozdíl od žalobkyně nespatřuje pochybení v tom, že nebyla v průběhu správního řízení osobně vyšetřena. Soud podotýká, že nebylo povinností posudkových lékařů za účelem zpracování posudku pozvat žalobkyni a osobně ji vyšetřit, pokud o jejím zdravotním stavu tak, jak jej zjistili z předložené zdravotní dokumentace, neměli pochybnosti. V tomto ohledu soud odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2017, č. j. 3 Ads 254/2016-64, podle kterého *„úkolem posudkových lékařů i posudkových komisí Ministerstva práce a sociálních věcí není primárně vyšetřování posuzovaných osob, ale pouze posudkové zhodnocení nálezů klinických lékařů, které jsou pro vypracování posudku podkladem. Lékař či posudková komise sice mohou v případě pochybností o průkaznosti některých nálezů provést při jednání orientační vyšetření posuzované osoby, není to však zákonem předepsáno a závažné pochybnosti o zdravotním stavu by musely být řešeny vysláním posuzované osoby k vyšetření na některém z klinických pracovišť“*. V nyní řešené věci byla pro vypracování posudku k dispozici četná dostatečně průkazná zdravotnická dokumentace, a osobní vyšetření žalobkyně posudkovými lékaři Institutu posuzování zdravotního stavu tak nebylo třeba.
11. Podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění platí, že *pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %*. Z odstavce 2 citovaného ustanovení vyplývá, že pokud pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně, pokud poklesla nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně, a pokud poklesla nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně.
12. Pracovní schopnost je definována v § 39 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, podle kterého platí, že *pracovní schopností se rozumí schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem. Poklesem pracovní schopnosti se rozumí pokles schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku omezení tělesných, smyslových a duševních schopností ve srovnání se stavem, který byl u pojištěnce*

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. V souladu s odstavcem 4 citovaného ustanovení se při určování poklesu pracovní schopnosti vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření; přitom se bere v úvahu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav, zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován, schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával, schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 %, v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.

13. V § 39 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění je dále stanoveno, že *za zdravotní postižení se pro účely posouzení poklesu pracovní schopnosti považuje soubor všech funkčních poruch, které s ním souvisejí.* V souladu s odstavcem 6 téhož ustanovení se za stabilizovaný zdravotní stav považuje takový zdravotní stav, který se ustálil na úrovni, která umožňuje pojištěnci vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti; udržení stabilizace zdravotního stavu může být přitom podmíněno dodržováním určité léčby nebo pracovních omezení. Podle odstavce 7 téhož ustanovení je pojištěnec adaptován na své zdravotní postižení, jestliže nabyt, popřípadě znovu nabyt schopností a dovedností, které mu spolu se zachovanými tělesnými, smyslovými a duševními schopnostmi umožňují vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti.
14. Soud podotýká, že procentní míra poklesu pracovní schopnosti se vždy určuje v celých číslech s tím, že procentní míry poklesu pracovní schopnosti podle druhů zdravotního postižení jsou uvedeny v příloze k vyhlášce o posuzování invalidity. Z § 2 odst. 3 této vyhlášky přitom vyplývá, že *je-li příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce více zdravotních postižení, jednotlivé hodnoty procentní míry poklesu pracovní schopnosti stanovené pro jednotlivá zdravotní postižení se nescítají; v tomto případě se určí, které zdravotní postižení je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a procentní míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví podle tohoto zdravotního postižení se zřetelem k závažnosti vlivu ostatních zdravotních postižení na pokles pracovní schopnosti pojištěnce. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu se považuje takové zdravotní postižení, které má nejvýznamnější dopad na pokles pracovní schopnosti pojištěnce.*
15. Podle § 3 vyhlášky o posuzování invalidity lze horní hranici míry poklesu pracovní schopnosti zvýšit až o deset procentních bodů *v případě, že příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce je více zdravotních postižení a v důsledku působení těchto zdravotních postižení je pokles pracovní schopnosti pojištěnce větší, než odpovídá horní hranici (odst. 1), nebo v případě, že dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav pojištěnce má takový vliv na jeho schopnost využívat dosažené vzdělání, zkušenosti a znalosti, na schopnost pokračovat v předchozí výdělečné činnosti nebo na schopnost rekvalifikace, že pokles pracovní schopnosti pojištěnce je větší, než odpovídá horní hranici (odst. 2).* Z odstavce 3 téhož ustanovení plyne, že *zvýšení horní hranice míry poklesu pracovní schopnosti podle odstavců 1 a 2 nesmí v úhrnu převýšit 10 procentních bodů.*
16. V nyní řešené věci byly žádost žalobkyně o invalidní důchod i její námitky zamítnuty s odůvodněním, že z důvodu jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její pracovní schopnost pouze o 20 %, resp. 30 %. Pro vznik nároku na invalidní důchod je však nutné, aby míra poklesu pracovní schopnosti činila minimálně 35 %.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

17. Soud připomíná, že jedním z předpokladů pro vznik nároku na invalidní důchod je existence invalidity pojištěnce ve smyslu § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, jak vyplývá z § 38 téhož zákona. Bylo proto třeba zjistit, zda žalobkyně ke dni vydání napadeného rozhodnutí splňovala podmínky alespoň prvního stupně invalidity, tedy zda u ní došlo k poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 %. V této souvislosti soud poznamenává, že v daném případě nebylo mezi účastníky řízení sporu o tom, zda žalobkyně získala potřebnou dobu pojištění, což je druhý předpoklad pro vznik nároku na invalidní důchod, jak vyplývá z § 38 zákona o důchodovém pojištění, a proto se soud touto otázkou nezabýval.
18. Již výše bylo zmíněno, že napadené rozhodnutí bylo odůvodněno závěrem posudkové lékařky o míře poklesu pracovní schopnosti žalobkyně. Soud se s tímto závěrem nespokojil, a protože nemá odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení invalidity především závisí, vyžádal si v rámci tohoto soudního řízení v intencích § 52 odst. 1 s. ř. s. v návaznosti na § 77 téhož zákona odborný posudek od Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ústí nad Labem (dále jen „posudková komise“). Ta je v těchto věcech podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, povolána k posouzení zdravotního stavu žalobců. Tato komise nově posoudila celkový zdravotní stav žalobkyně, míru poklesu její pracovní schopnosti a stupeň invalidity.
19. Z obsahu posudkové dokumentace vypracované posudkovou komisí soud zjistil, že komise jednala v řádném složení [předsedkyně MUDr. H. H., lékařka prim. MUDr. Z. S. (odbornost: psychiatrie) a tajemnice M. V.]. Posudek ze dne 26. 1. 2026 byl vypracován po studiu a zhodnocení zdravotního stavu žalobkyně na základě předložené lékařské dokumentace (spisová dokumentace Institutu posuzování zdravotního stavu Ústí nad Labem, spisová dokumentace námitkového řízení a zdravotnická dokumentace praktické lékařky MUDr. M. H.). Žalobkyně byla jednání komise přítomna a přímo při jednání komise byla vyslechnuta a vyšetřena odbornou lékařkou v oboru psychiatrie. Dále je z posudkové dokumentace patrné, jaké lékařské nálezy, zprávy, vyšetření a další listiny měla komise k dispozici. Jednalo se o lékařské zprávy MUDr. D. K. (psychiatrická ambulance) ze dne 2. 1. 2025, 6. 3. 2025 a 16. 7. 2025, včetně zdravotnické dokumentace od tohoto psychiatra za období od 17. 10. 2019, a MUDr. M. H. (praktická lékařka) ze dne 16. 7. 2025.
20. Na základě posouzení obsahu těchto podkladů a vlastního vyšetření žalobkyně dospěla posudková komise k závěru, že k datu vydání napadeného rozhodnutí (tj. k 27. 5. 2025) žalobkyně splňovala kritéria pro invaliditu prvního stupně ve smyslu § 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, neboť její pracovní schopnost z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla o 35 %.
21. Posudková komise konstatovala, že se u žalobkyně jednalo k datu vydání napadeného rozhodnutí o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, jehož rozhodující příčinou s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti žalobkyně je mentální postižení lehkého stupně se sníženou úrovní sociálních dovedností v důsledku výchovy v málo sociálně podnětném prostředí, rodiče podle anamnézy se závislostí na alkoholu.
22. Míru poklesu pracovní schopnosti žalobkyně hodnotila posudková komise podle přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, a to podle kapitoly V – *duševní poruchy a poruchy chování*, položky 8 – *mentální retardace*, podpoložky 8b – *mentální postižení lehkého stupně (debilita), IQ 50 až 69, narušení adaptivního chování, značně snížená úroveň sociálních dovedností, je přítomen náhled, zhoršené nebo snížené ovládací a rozpoznávací schopnosti, výkon některých denních aktivit omezen*. Pro toto zdravotní postižení stanovuje vyhláška rozmezí míry Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

poklesu pracovní schopnosti 30 až 45 %. Posudková komise určila v případě žalobkyně hodnotu 35 %, a to vzhledem k smíšené úzkostně depresivní poruše. Horní hranici posudková komise nezvolila, protože nejsou deklarovány závažné poruchy chování. Dodala, že z hlediska somatického neměla žalobkyně deklarováno závažné postižení s funkčním dopadem na míru poklesu pracovní schopnosti. Podle posudkové komise byla žalobkyně obecně schopna vykonávat pomocné dělnické práce (např. úklidového charakteru) nebo práce v chráněných dílnách pod kontrolou v kratším pracovním úvazku.

23. Datum vzniku invalidity stanovila posudková komise na 2. 1. 2025 – lékařskou zprávou z psychiatrie.
24. Soud zhodnotil citovaný posudek posudkové komise ze dne 26. 1. 2026, který představuje stěžejní důkaz v tomto soudním řízení, a dospěl k závěru, že posudek byl vypracován po náležitém posouzení zdravotního stavu žalobkyně na základě předložené lékařské dokumentace, odborných lékařských nálezů a vlastního vyšetření žalobkyně posudkovou komisí. Soud pokládá tento posudek za úplný, objektivní a přesvědčivý.
25. S výše popsáním závěrem posudkové komise se soud ztotožnil a za daného stavu věci neshledal potřebu, aby byl posudek posudkové komise ze dne 26. 1. 2026 doplňován či aby byl případně ve věci vypracováván další posudek jinou posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí, nebo dokonce aby bylo přikročeno ke znaleckému zkoumání zdravotního stavu žalobkyně. Požadavek v tomto směru ostatně poté, co byly s posudkem seznámeny, nevznikly ani žalované, ani žalobkyně.
26. Závěr soudu o tom, že v daném případě již nebylo zapotřebí provádět další dokazování, odpovídá též ustálené judikatuře soudů rozhodujících ve správním soudnictví včetně Nejvyššího správního soudu (srov. např. jeho rozsudky ze dne 25. 6. 2003, č. j. 2 Ads 9/2003-50, č. 150/2004 Sb. NSS, nebo ze dne 28. 8. 2003, č. j. 5 Ads 22/2003-48, či ze dne 12. 3. 2009, č. j. 3 Ads 143/2008-92).
27. S ohledem na vše, co bylo uvedeno shora, (zejména vycházejí ze závěru posudkové komise, že žalobkyně splnila podmínky invalidity prvního stupně) dospěl soud k závěru, že žaloba je důvodná. Žalovaná totiž při svém rozhodování vycházela z neúplně zjištěného skutkového stavu (za hlavní podklad svého rozhodnutí vzala nesprávný posudek o invaliditě žalobkyně ze dne 23. 4. 2025), což zakládá vadu řízení ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Soud proto napadené rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. pro vadu řízení zrušil a současně podle § 78 odst. 4 s. ř. s. rozhodl, že se věc vrací žalované k dalšímu řízení.
28. V dalším řízení bude žalovaná podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázána právním názorem, který soud vyslovil v tomto zrušujícím rozsudku. Bude proto na žalované, aby znovu rozhodla o námitkách žalobkyně, přičemž bude vycházet z toho, že žalobkyně byla k datu vydání napadeného rozhodnutí invalidní ve prvním stupni invalidity.
29. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně měla ve věci úspěch, nicméně podle obsahu soudního spisu jí žádné náklady nevznikly, ani jejich náhradu nepožadovala. Žalovaná ve věci úspěch neměla, tudíž jí náhrada nákladů řízení nepřísluší. Soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem 1. dubna 2026

Ing. Mgr. Martin Jakub Brus v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.